

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy w Kaliszu zasądził od pozwanego R. O. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. kwotę 8.000,00 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 30 marca 2013 roku do dnia zapłaty oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.517,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (wyrok – k. 440; uzasadnienie – k. 445 – 450).

Apelację od powyższego orzeczenia złożył pozwany - R. O., zaskarżając je w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego, a to:

a) art. 499 k.c. w związku z art. 60 k.c. i art. 61 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, iż pozwany nie złożył oświadczenia woli o potrąceniu swoich należności z należnościami dochodzonymi przez powoda w niniejszym postępowaniu, gdy tymczasem takie oświadczenie zostało złożone powodowi przez pozwanego w sprzeczności od nakazu zapłaty;

2. naruszenie przepisów postępowania, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to:

a) art. 227 k.p.c. poprzez:

- bezzasadne oddalenie wniosku pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa, a zgłoszonego przez pozwanego w sprzeczności od nakazu zapłaty, podczas gdy dowód ten został powołany przez pozwanego w celu wykazania istnienia i wysokości szkody powstałej w majątku pozwanego w wyniku nieprawidłowego zamontowania przydomowych oczyszczalni ścieków przez (...) s.c. I. J., W. J.;

- bezzasadne oddalenie wniosku pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: E. S. i M. Z. oraz ustalenie innych pracowników Gminy W. odpowiedzialnych za odbiór przez pozwanego, podczas gdy dowody te zostały powołane przez pozwanego w celu wykazania istnienia wad i usterek w zamontowanych przez (...) s.c. I. J., W. J. oczyszczalniach ścieków.

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- bezzasadną odmowę wiarygodności zeznań: pozwanego komplementarnych z zeznaniami J. S. oraz spójnych z dokumentami: korespondencją z Gminy W. (k. 277 – 289), korespondencją elektroniczną (k. 42 – 43) oraz fotografią usterek;

- dokonanie oceny materiału dowodowego z pominięciem jego istotnej części, tj. zeznań świadków: D. G. oraz J. S., a także zeznań pozwanego;

- bezzasadne przyjęcie wiarygodności zeznań świadków: W. J. (2) i I. J. (2), w przypadku gdy są sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie, w szczególności korespondencją z Gminy W. (k. 277 – 289), korespondencją elektroniczną (k. 42- 43) oraz fotografią usterek;

c) art. 505⁷ k.p.c. poprzez bezzasadne jego niezastosowanie, gdy tymczasem niniejsza sprawa jest szczególnie zawiła oraz rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy wymaga wiadomości specjalnych, a zatem Sąd I instancji powinien rozpoznać niniejszą sprawę z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Wskazując na powyższe uchybienia skarżący domagał się zmiany przez Sąd II instancji zaskarżonego wyroku Sądu I instancji poprzez oddalenie powództwa w całości ewentualnie uchylenie przez Sąd II instancji w całości zaskarżonego wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Skarżący ponadto wniósł o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obydwie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, zwolnienie pozwanego od kosztów sądowego w całości, w tym od opłaty sądowej od apelacji, zgodnie z treścią wniosku stanowiącego załącznik do niniejszego pisma oraz rozpoznanie niniejszej sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym z uwagi na fakt, iż przedmiotowa sprawa jest szczególnie zawiła i jej rozstrzygnięcie wymaga wiadomości specjalnych (apelacja – k. 453 – 459).

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie odwoławcze (odpowiedź na apelację – k. 502 – 507).

Na rozprawie apelacyjnej postanowieniem z dnia 5 października 2016 roku Sąd Okręgowy na podstawie z dnia 505⁷ k.p.c. w związku z art. 505⁴ § 2 k.p.c. odmówił rozpoznania sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym (protokół rozprawy apelacyjnej – k. 516).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Z podniesionych w apelacji zarzutów, w pierwszej kolejności rozważenia wymagają zarzuty dotyczące naruszenia przepisów kodeksu postępowania cywilnego, gdyż poprawność zastosowania przepisów prawa materialnego może być oceniana jedynie w odniesieniu do stanu faktycznego ustalonego zgodnie z zasadami procedury cywilnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2004 roku, w sprawie o sygn. akt II CK 409/03, Lex nr 148384).

Na wstępie wskazać należy, że bezzasadny jest zarzut niezastosowania przepisu art. 505⁷ k.p.c. Zgodnie bowiem z przepisem art. 505⁴ § 2 k.p.c. w postępowaniu uproszczonym, w jakim rozpoznawana była niniejsza sprawa zarzut potrącenia jest dopuszczalne, jeżeli roszczenia nadają się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym. Ponieważ jednocześnie według przepisu art. 505⁶ § 2 w postępowaniu uproszczonym nie stosuje się przepisów art. 278-291 k.p.c., a dla rozpoznania zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanego konieczne było właśnie zastosowanie tych przepisów i dopuszczenie dowodu z opinii biegłego to stwierdzić należało, że zarzut ten był w przedmiotowej sprawie niedopuszczalny i nie mógł zostać rozpoznany. Z punktu zaś widzenia oceny samego roszczenia, będącego przedmiotem pozwu, nie da się stwierdzić, że niniejsza sprawa była szczególnie zawiła, a jej rozstrzygnięcie wymagało wiadomości specjalnych, a zatem Sąd I instancji nie miał obowiązku rozpoznania sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Ponieważ wniosek taki został również zgłoszony w apelacji, Sąd Okręgowy w oparciu o wyżej przedstawione stanowisko i na podstawie wskazanych powyżej przepisów odmówił rozpoznania sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Nie zasługuje też na uwzględnienie zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego na gruncie tego przepisu przyjmuje się, iż wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie i rozważenie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (wyrok SN z dnia 26 czerwca 2003 roku, V CKN 417/01, LEX nr 157326). Sąd ma zatem obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów nie będzie zachowana, jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym,

lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebrany w sprawie materiałem dowodowym (wyrok SN z dnia 9 grudnia 2009 roku, IV CSK 290/09, LEX nr 560607).

Sąd I instancji nie naruszył dyspozycji przepisu art. 233 § 1 k.p.c. a ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym. Nie sposób uznać, aby Sąd Rejonowy przyjął ustalenia faktyczne, które są sprzeczne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Wywody apelacji sprowadzają się do polemiki z dokonaną w zaskarżonym wyroku oceną dowodów bez równoczesnego wykazania, by ocena ta była sprzeczna z zasadami logicznego rozumowania lub z innych względów naruszała art. 233 § 1 k.p.c. Samo przytoczenie w apelacji odmiennej, własnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego nie może być uznane za wystarczające do podważenia dokonanych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych (wyrok SN z dnia 3 września 1969 roku, I PR 228/69, LEX nr 6553).

Z niewadliwych ustaleń Sądu Rejonowego wynikało, że pozwany R. O. wygrał przetarg, organizowany przez Gminę W., na kompleksowe przyłączenie do budynków mieszkalnych przydomowych oczyszczalni w miejscowościach położonych na terenie tej gminy. Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków była tak duża, że pozwany musiał skorzystać z podwykonawców. Na podstawie umowy ustnej uzgodnił z podwykonawcami - I. J. (2) i W. J. (2) wspólnikami spółki cywilnej (...) w G., że zamontują część oczyszczalni ścieków. Jednakże nie uzgodnili ilości oczyszczalni ścieków, które mieli zamontować wspólnicy tej spółki cywilnej. Ustalono natomiast, że cena montażu jednej przydomowej oczyszczalni ścieków wyniesie 1.200,00 zł. brutto. Miejsce montażu wskazywał pracownik pozwanego, przy czym nie potwierdzano tego żadnym protokołem. Praca podwykonawców polegała na tym, że mieli usadowić przydomową oczyszczalnię ścieków w ziemi, zasypać i podłączyć mechanicznie. Podłączenie oczyszczalni do szafki sterowniczej obciążało pozwanego. (...) spółki cywilnej wykonali 10 przydomowych oczyszczalni ścieków. W dniu 15 marca 2013 roku wystawili pozwanemu fakturę za montaż 10 przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy W. na kwotę 12.000,00 złotych. Termin płatności ustalono na dzień 29 marca 2013 roku. Pomimo tego, że pozwany uznał fakturę, co potwierdził własnoręcznym podpisem, zapłacił podwykonawcom z tej faktury jedynie należność 4.000,00 złotych.

Wskazać należy, iż przesłuchany na okoliczność wykazania istnienia wad i usterek w zamontowanych przez (...) s.c. I. J., W. J. oczyszczalniach ścieków świadek D. G. zeznał: iż „I. J. (2) i W. J. (2) wykonali ok. 10 przydomowych oczyszczalni ścieków. Wszystko było wykonane prawidłowo” (zeznania świadka na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2015 roku – k. 256 odw.) Natomiast świadek J. S. przesłuchany na rozprawie w dniu 18 marca 2015 roku przed Sądem Rejonowym dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie zeznał, iż nigdy nie widział I. J. (2) i W. J. (2) obecnych na sali rozpraw i to nie oni jako wykonawcy montowali u niego oczyszczalnię (czas nagrania 05:13 – 05:30) Ponadto podniósł okoliczność wadliwości oczyszczalni ścieków, która była zamontowana u niego, ale nie wie kto ten montaż wykonywał (zeznania świadka – 06: 30 – 06:45).

Nie ma racji skarżący, gdy czyni Sądowi Rejonowemu zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa oraz dowodu z zeznań świadków: E. S. i M. Z. oraz ustalenie innych pracowników Gminy W. odpowiedzialnych za odbiór prac przez pozwanego w celu wykazania istnienia i wysokości szkody powstałej w majątku pozwanego w wyniku nieprawidłowego zamontowania przydomowych oczyszczalni ścieków przez (...) s.c. I. J., W. J. oraz w celu wykazania istnienia wad i usterek w zamontowanych oczyszczalniach ścieków.

Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 9 lutego 2001 roku, w sprawie sygn. akt III CKN 434/00 stwierdził, że art. 227 k.p.c. nie może być przedmiotem naruszenia sądu, ponieważ nie jest on źródłem obowiązków ani uprawnień jurysdykcyjnych sądu, lecz określa jedynie wolę ustawodawcy ograniczenia kręgu faktów, które mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym. Adresatem tego przepisu są strony, a nie sąd. Twierdzenie, że art. 227 k.p.c. został naruszony przez sąd rozpoznający sprawę ma rację tylko w sytuacji, gdy wykazane zostanie, że sąd przeprowadził dowód na okoliczności nie mające istotnego znaczenia w sprawie i ta wadliwość postępowania dowodowego mogła wpłynąć na jej wynik, bądź gdy sąd odmówił przeprowadzenia dowodu na fakty mające istotne znaczenie w sprawie, błędnie oceniając, iż nie mają one takiego charakteru (por. wyrok SN z dnia 4 listopada 2008

roku, II PK 47/08; wyrok SN z dnia 14 maja 2008 roku, II PK 322/07, wyrok SN z dnia 7 marca 2001 roku, I PKN 299/00). Skarżący takich okoliczności nie wykazał.

Ponadto pozwany nie może powoływać się na oddalenie wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa oraz dowodu z zeznań świadków: E. S. i M. Z. oraz ustalenie innych pracowników Gminy W. odpowiedzialnych za odbiór prac przez pozwanego z tych względów, że nie zwrócił Sądowi uwagi na uchybienia przepisom postępowania i nie wniósł zastrzeżenia do protokołu czego wymaga art. 162 k.p.c. Przepis ten przewiduje prekluzję zarzutów dotyczących niektórych naruszeń prawa procesowego. Z jego treści wynika, że skutkiem niepodniesienia przez stronę zarzutu naruszenia przepisów postępowania w sposób określony w tym przepisie jest bezpowrotna utrata tego zarzutu w dalszym toku postępowania (i w środkach zaskarżenia lub środkach odwoławczych), a więc także w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia oraz w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym (chyba, że chodzi o przepisy prawa procesowego, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona nie zgłosiła zastrzeżeń bez swej winy). Hipotezą art. 162 k.p.c. objęte są więc uchybienia popełniane w związku z wydawaniem postanowień, które stanowią formę przeważającej części podejmowanych przez sąd czynności procesowych. Brak możliwości skutecznego zarzucania przez stronę w apelacji uchybienia przez sąd I instancji przepisom postępowania, polegającego na wydaniu postanowienia, w sytuacji gdy strona nie zwróciła uwagi sądu na to uchybienie w toku posiedzenia, a w razie nieobecności - na najbliższym posiedzeniu, chyba że niezgłoszenie zastrzeżenia nastąpiło bez jej winy, dotyczy tych postanowień, które mogą być zmienione lub uchylone stosownie do okoliczności (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 roku, III CZP 55/05, OSNC 2006/9/144).

W rozpoznawanej sprawie Sąd I instancji oddalił złożone przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty wnioski dowodowe postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 2 lutego 2016 roku (k. 436). Na rozprawie w tym dniu, prawidłowo zawiadomiony o terminie, nie był obecny pełnomocnik pozwanego, przy czym nie usprawiedliwił on swej nieobecności. Pełnomocnik ten nie złożył zastrzeżeń do protokołu rozprawy, co do oddalenia wskazanych wniosków dowodowych, a przez to nie wskazał ich jako uchybień Sądu I instancji przepisom postępowania. Wbrew twierdzeniu zawartemu w apelacji, pełnomocnik pozwanego w terminie dwutygodniowym przed rozprawą, na której był ogłoszony wyrok mógł złożyć pismo procesowe stanowiące załącznik do protokołu (art. 161 k.p.c.), czego nie uczynił.

Wobec niezłożenia w stosownym czasie zastrzeżeń oraz niewykazania, że niezgłoszenie zastrzeżeń nie wynikało z jego winy, pozwany bezpowrotnie utracił możliwość zgłoszenia zarzutów apelacyjnych obejmujących powyższe zarzuty dowodowe, co nakazuje Sądowi II instancji orzekanie w sprawie bez uwzględnienia tych dowodów.

Dodać należy, iż przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego tylko w celu zbadania zasadności zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanego sprzeciwiały się przepisy art. 505⁴ §2 k.p.c. w zw. z art. 505⁶ § 2 k.p.c., zaś co do wniosku o ustalenie innych pracowników Gminy W. odpowiedzialnych za odbiór prac przez pozwanego to nie znajduje on żadnej podstawy w przepisach obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej procedury cywilnej. To obowiązkiem strony, która powołuje się na określony fakt jest przedstawienie dowodów na jego wykazanie. Nie jest zaś rolą sądu zastępowanie strony w tym obowiązku i poszukiwanie dowodów na taką okoliczność. Próba posłużenia się przez pozwanego sądem w celu ustalenia ewentualnych źródeł dowodowych nie może zasługiwać na aprobatę i czyni powyższy zarzut apelacji bezprzedmiotowym.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa materialnego, a to art. 499 k.c. w związku z art. 60 k.c. i art. 61 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, iż pozwany nie złożył oświadczenia woli o potrąceniu swoich należności z należnościami dochodzonymi przez powoda w niniejszym postępowaniu uznać należało za chybiony.

W tym miejscu wskazać należy, iż aby oświadczenie o potrąceniu mogło być uznane za skuteczne i by prowadziło do umorzenia wierzytelności (art. 498 § 2 k.c.) muszą wystąpić ustawowo określone przesłanki (art. 498 § 1 k.c.). Zatem w chwili składania oświadczenia musi wystąpić i trwać stan potrącalności, a w szczególności muszą istnieć wzajemne wymagalne wierzytelności, których przedmiotem są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a które mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem. Składający oświadczenie o potrąceniu musi w stosunku do swego wierzyciela posiadać własną, istniejącą już wierzytelność i wierzytelność ta w dacie potrącenia

musi być wymagalna. Wobec tego warunkiem skuteczności oświadczenia o potrąceniu jest jej skonkretyzowanie pod względem rodzajowym, terminowym i wartościowym, w tym dokładne określenie kwoty pieniężnej, w jakiej ta wierzytelność się wyraża (por. wyrok SN z dnia 30 maja 1968 roku, II PR 2002/68, niepublikowane). Zatem podstawową przesłanką potrącenia jest istnienie dwóch wierzytelności, a pozwany aby skutecznie złożyć procesowy zarzut potrącenia oparty na materialno-prawnym oświadczeniu o potrąceniu musi przede wszystkim wykazać istnienie zgłoszonej do potrącenia wierzytelności (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 12 marca 1998 roku, I CKN 522/97 – OSNC Nr. 11 poz. 176 z 1998 roku, uzasadnienie uchwały SN z 14 października 1993 roku, III CZP 141/93 – OSNCP nr. 5 poz. 102 z 1994 roku, oraz wyroku z 25 czerwca 1997 roku, III CKN 116/97 – OSNC nr. 11 poz. 184 z 1997 roku).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym pozwany złożył oświadczenie, że potrąca co najmniej kwotę 8.000,00 złotych (w tym koszt zakupu nowego zbiornika, o którym mowa w pkt 6 – zniszczonego w wskutek wadliwego montażu przez (...) s.c. I. J., W. J. - 5.781 złotych.

Zatem brak było podstaw do uznania, że złożone przez niego oświadczenie o potrąceniu nieskonkretyzowanej kwoty odszkodowania z należnością objętą żądaniem pozwu, mogło odnieść skutek w świetle dyspozycji art. 498 § 1 k.c.

Ponadto zobowiązanie odszkodowawcze, ma charakter bezterminowy, gdyż termin jego spełnienia nie jest oznaczony, ani też nie wynika z jego właściwości. W tych okolicznościach, zgodnie art. 455 k.c. świadczenia te, winny być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do ich wykonania. Skoro zatem przed złożeniem przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu tych wierzytelności, nie wezwał on powoda do spełnienia świadczenia odszkodowawczego (a brak jest dowodów na tę okoliczność), to należało uznać, że nie został spełniony także wymóg skuteczności tego oświadczenia, gdyż jedynie wierzytelność powoda z tytułu zapłaty za dzieło była w tym momencie wymagalna (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 października 2013 roku, w sprawie sygn. akt I ACa 1059/13 opubl. Legalis Nr 776094)

Zatem zarzut potrącenia podniesiony przez pozwanego należało uznać za nieskuteczny i nie prowadzący do umorzenia dochodzonego przez powoda roszczenia.

Zaznaczyć również należy, że pozwany obrał jako sposób obrony przed roszczeniem powoda zgłoszenie zarzutu potrącenia opartego na odpowiedzialności kontraktowej za nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 471 k.c.). W żadnej mierze obrona pozwanego nie była oparta na zarzutach z tytułu rękojmi za wady dzieła (obniżenie ceny), zaś pozwany reprezentowany w procesie przez fachowego pełnomocnika nie zaferował dowodów w tym kierunku.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł żadnych uchybień kwestionowanego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu. W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów sformułowanych przez apelującego Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.200,00 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem zgodnie z § 2 pkt 4 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800).

S.S.O. Bartosz Kaźmierak